

1

Veranderende positie van waarheid en kennis §13

Arendt haalt Nietzsche aan die schreef ; Alle vorige generaties 'bezaten de waarheid', zelfs de sceptici". (zie 192)

Pas eind 19de eeuw werd dit een algemene ervaring en dat doet iets met mensen;

- Vooruitgangsbegrip wordt belangrijk,
- Kennis omwille van kennis neemt toe,
- Toekomst krijgt voorrang boven verleden; toekomstige generaties worden gezien als levend in wereld met meer kennis. → kennis wordt relatief!

2

Belangrijke consequentie

Door het idee van vooruitgang werd toekomstige kennis belangrijker en om nog te geloven in een bereikbare waarheid werden mensen vervangen door 'de mensheid'. (194)

Allerlei varianten van onzichtbare hand tot dialectisch materialisme laten een vooruitgang zien die zich achter de ruggen van individuele mensen voltrekt.

De ups en downs van het leven worden daarmee ook zaken waar mensen zich mee bezig dienen te houden.

3

Filosofen worden optimistisch

"De Franse Revolutie vormde in vele opzichten de climax van de Moderne Tijd. Deze gebeurtenis veranderde gedurende bijna een eeuw de "bleke bemanning van het denken"; de filosofen, een notoir melancholische kliek van mensen, werden vrolijk en optimistisch. Ze geloofden nu in de toekomst en lieten het eeuwenoude geweekeklaag over de gang van de wereld aan de historici. Wat eeuwen van wetenschappelijke (...) niet vermochten te bereiken, werd nu in enkele decennia tot stand gebracht: filosofen bekeerden zich tot het geloof in de vooruitgang, en dan niet alleen die van de kennis, maar ook die van de menselijke aangelegenheden in het algemeen." (195)

4

Probleem van de wil

Waarvan men zich bewust werd was het probleem dat gebeurtenissen zelden het gevolg waren van bedoelde acties en veel vaker als onbedoelde en onvoorziene resultaten van menselijk handelen kon worden opgevat. (196)

Het andere probleem is wat Kant zich afvraagt namelijk wat maakt dat mensen zich zo inspannen voor iets waar alleen toekomstige generaties van zullen genieten. (196)

5

De mens wil niet maar wordt 'gewild'

Arendt zegt dat na Kant er een – Duits Idealistische-wilde speculatie begint over hoe de vooruitgang gewild wordt en de individuele mensen daarin naar de achtergrond verschuiven. (wij slaan dat over)

Nietzsche zegt hierover dat in alle richtingen de bruggen opgebroken zijn, behalve de regenboog van begrippen. (199)

6

Nietzsche en de wil

Wil als keuze of wil als nataliteit. Bij vooruitgang hoort de wil om te beginnen, maar het optimisme dat je daarbij verwacht is afwezig bij het existentialisme.

Nietzsche schrijft; 'De mensheid gaat niet vooruit ze bestaat zelfs niet.' Sommige denkers begrepen al vroeg waar dat optimisme door ontbreekt (zie Donne onderaan blz. 201

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

7

7

Ik wil

"Alleen door een innerlijke weerstand te overwinnen wordt de wil zich bewust van zijn genese: hij ontspringt niet om macht te verwerven; de macht is juist zijn bron. Opnieuw met de woorden van *Voorbij goed en kwaad*: "'Vrijheid van de wil' – dat is een term voor de complexe lusttoestand van *de willende die beveelt en zich tegelijk* met de uitvoerende vereenzelvigd – die als zodanig meegeniet van de triomf over de weerstanden, maar bij zichzelf oordeelt dat het eigenlijk zijn wil is die de weerstanden overwint. De willende voegt op die wijze de lustgevoelens van de uitvoerende ... bij zijn lustgevoel als bevelende." (205)

Het ja- gevoel van Nietzsche staat tegenover het 'ik wil en kan niet' van Paulus. Daarom zegt Nietzsche ook dat je van de moraal moe wordt.

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

8

8

Consequenties

De verschijnselen van de wereld zijn nu louter symbolen voor innerlijke ervaringen. Het leven zelf kan alleen gewild en bevestigd worden als de lust- en machtservaring van de wil steeds centraal staan.(209)

De wil centraal stellen maakt dat er een gedachte is van intentie, maar deze intentie kan er niet zijn want alle oorzaak- gevolg relaties zijn voor Nietzsche illusies. Maar is de wil zelf dan geen illusoire oorzaak van menselijk handelen vraagt Arendt zich af. (211)

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

9

9

Heidegger en Nietzsche

Ook bij Nietzsche kan de wil niet achterwaarts willen. Heidegger zegt dat de wil daarmee destructief wordt. Het is een weerzin tegen wat blijft, want daar kan de wil niets aan veranderen.(223)

Heidegger lost dit uiteindelijk op met 'Gelassenheit' . De macht om te willen ligt nu bij het Zijn (*De Seinsgeschichte*) die mensen aanzet tot willen of denken.

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

10

10

Pluraliteit en nataliteit

De gedachte aan een doel en een werking achter de rug van de mensen om is volgens Arendt het gevolg van te weinig aandacht voor het gegeven dat mensen alleen in staat zijn om te handelen met andere mensen. Daarmee wordt jouw doel/intentie ingevoegd in gebeurtenissen die je niet meer in de hand hebt, tenzij je die andere mensen tot middel maakt om jouw doel te bereiken.

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

11

11

Dwalen en handelen

Arendt geeft een, ook naar haar eigen schrijven, voorlopige duiding van Heideggers latere idee dat de mens dwalende is. Omdat het Zijn zich terugtrekt zijn de zijnden hun oriëntatie en orde kwijt. Daarmee is de mens als da-sein niet meer schuldig, maar ook niet in staat iets te veranderen aan de werkelijkheid. Het instinct tot zelfbehoud, maar ook het actieve willen zijn nu volgens Heidegger opzettelijke opstanden tegen de schepping. (242)

Maleutiek_2021 Willen en Oordelen_3

12

12